

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Робоча програма
навчальної дисципліни**

**"ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ
ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ
БЕЗПЕКОЮ БАНКІВ, ФІНАНСОВИХ
ТА БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ"**

для студентів спеціальності 8.18010014

**"Управління фінансово-економічною безпекою"
денної форми навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ, 2014

Затверджено на засіданні кафедри економічного аналізу.
Протокол № 1 від 30.08.2013 р.

Укладачі: Мішин О. Ю.
Денисюк О. В.

P58   Робоча програма навчальної дисципліни "Організація та управління фінансово-економічною безпекою банків, фінансових та банківських установ" для студентів спеціальності 8.18010014 "Управління фінансово-економічною безпекою" денної форми навчання / укл. О. Ю. Мішин, О. В. Денисюк. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2014. – 43 с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни, її зміст за модулем і темами, плани лекцій, практичних і семінарських занять, матеріали для закріплення та контролю знань, методики активізації процесу навчання, а також критерії оцінювання знань студентів.

Рекомендовано для студентів спеціальності 8.18010014 "Управління фінансово-економічною безпекою" денної форми навчання.

Вступ

Динамічне середовище функціонування суб'єктів господарювання обумовило посилення ролі безпекознавчих навчальних дисциплін. Організація та управління фінансово-економічною безпекою фінансових і банківських установ має свої особливості і тому потребує значного часу на самостійне їх опрацювання.

Об'єктом вивчення навчальної дисципліни є процес організації та управління фінансово-економічною безпекою фінансових та банківських установ.

Предметом вивчення є методи та інструменти ефективного управління фінансово-економічною безпекою фінансових і банківських установ.

Метою засвоєння навчальної дисципліни є вивчення студентами теоретичних основ і набуття практичних навичок організації та дотримання фінансово-економічної безпеки в банках.

Завдання навчальної дисципліни:

дослідити теоретичні аспекти організації управління фінансово-економічною безпекою банківських установ;

розглянути практичні аспекти організації управління фінансово-економічною безпекою банківських установ;

вивчити методичне забезпечення оцінки фінансово-економічної безпеки в банках;

розглянути інформаційно-аналітичне забезпечення управління фінансово-економічною безпекою в банківських установах.

Нові підходи, напрями, методи та інструменти управління фінансово-економічною безпекою фінансових і банківських установ, розширення їх практичного застосування викликають необхідність у підготовці висококваліфікованих спеціалістів із безпеки.

Цю програму підготовано на основі галузевого стандарту Міністерства освіти і науки України з урахуванням вимог навчального плану для студентів спеціальності "Управління фінансово-економічною безпекою".

Вивчення навчальної дисципліни дає можливість набуття досвіду організації, планування, координації, реалізації та контролю за управлінською діяльністю в сфері фінансово-економічної безпеки фінансових і банківських установ. Структура дисципліни подана в табл. 1.

Структура навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна: підготовка магістрів	Напрямок, галузь, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів відповідних ECTS – 2,5, у тому числі: змістовних модулів – 1; самостійна робота	Галузь знань 1801 "Специфічні категорії"	Вибіркова. Рік підготовки: 1
	Спеціальність (професійне спрямування): 8.18010014 "Управління фінансово-економічною безпекою"	Лекції (теоретична підготовка): 8 годин; семінарські та практичні заняття: 10 годин; самостійна робота: 72 години
Загальна кількість годин: 90; змістовний модуль 1 – 90 годин	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Вид контролю: іспит

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять: лекційних, практичних (семінарських). Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів.

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів

Вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на знаннях інших фундаментальних, базових та нормативних навчальних дисциплін. Вивчення навчальної дисципліни "Організація та управління фінансово-економічною безпекою банків, фінансових та банківських установ" студентами починається після того, як розглянуто дисципліни гуманітарного циклу. Необхідною навчальною базою дисципліни є засвоєння знань з попередніх навчальних дисциплін – "Економіка підприємства", "Аналіз господарської діяльності", "Бухгалтерський облік", "Статистика", "Аудит", "Аналіз у галузях".

Знання, отримані в процесі вивчення навчальної дисципліни можуть бути застосовані студентами під час написання дипломної роботи.

Навчальна дисципліна "Організація та управління фінансово-економічною безпекою банків, фінансових та банківських установ" є невід'ємною частиною циклу економічних дисциплін, необхідних працівникам, зайнятим в сфері економічної безпеки банківських установ незалежно від їх розмірів та форми власності.

Навчальну дисципліну віднесено до групи нормативних дисциплін циклу професійної та практичної підготовки магістрів за спеціальністю "Управління фінансово-економічною безпекою".

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен оволодіти певними компетентностями (табл. 1).

Необхідною базою для оволодіння компетентностями є знання понятійно-категорійного апарату навчальної дисципліни, інформаційно-аналітичного, організаційного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою банків, методичного забезпечення оцінки кредитоспроможності позичальника.

Викладання навчальної дисципліни здійснюється послідовно від питань організації методичного та інформаційного забезпечення до практичних аспектів організації та здійснення управління фінансово-економічною безпекою банківських і фінансових установ, що дозволяє студентам оволодіти набором необхідних компетентностей.

**Опис компетентностей, яких набуває та здатен продемонструвати магістр
після опанування навчальної дисципліни**

Знання	Уміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4
<p>Сутність фінансово-економічної безпеки банківських установ; концепція фінансово-економічної безпеки банку; види безпеки і форми її організації; система фінансово-економічної безпеки банку; заходи банку від внутрішніх та зовнішніх загроз; сутність недоброговісної конкуренції та промислового шпигунства, їх прояв у банках;</p>	<p>Визначати політику фінансово-економічної безпеки банків; проектувати систему фінансово-економічної безпеки банківської установи; виконувати функції відділу безпеки банків; розробляти структуру відділу безпеки банку; визначати перелік функцій відділу безпеки банків; розробляти положення про забезпечення фінансово-економічної безпеки банків; формувати механізм управління фінансово-економічною безпекою банку; визначати та передбачати внутрішні і зовнішні загрози банківських установ; розробляти інструкції щодо попередження шахрайства і зловживань службовим положенням; уникати ризиків халатного відношення до виконання службових обов'язків; здійснювати протидію шахрайству та зловживанням</p>	<p>Здійснювати вибір виду нарад, засідань, семінарів із питань фінансово-економічної безпеки банків; розробляти проекти наказів щодо дій в екстремальних умовах; проектувати систему інформаційно-комунікаційних зв'язків банківських установ; організувати дії щодо забезпечення безпеки інформаційно-комунікаційних зв'язків банку; здійснювати організаційні дії з розроблення плану комунікацій</p>	<p>Забезпечити реалізацію механізму управління фінансово-економічною безпекою банків; розробляти пропозиції щодо удосконалення системи управління фінансово-економічною безпекою банків; організувати захист банківської установи від внутрішніх і зовнішніх загроз; розробляти пропозиції щодо використання сучасних технологій зниження загроз та уникнення ризиків</p>

Продовження табл. 1

1	2	3	4
<p>порядок організації охорони банків екстремальних умовах; організація інформаційної безпеки в банках; забезпечення фінансово-економічної безпеки банків; інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності банківських установ; механізм забезпечення безпеки в роботі з персоналом; організація безпеки комп'ютерних технологій і систем у банках</p>	<p>проекувати комплексну систему боротьби з недобросовісною конкуренцією та шпигунством; розробляти плани боротьби з недобросовісною конкуренцією; виявляти факти промислового шпигунства; проектувати систему охорони в банку; організувати забезпечення оптимального режиму охорони в банках; забезпечувати дотримання режиму охорони в банку; здійснювати самоаналіз та коригування особистої діяльності економіста-аналітика як складової колективної діяльності установи; приймати рішення за результатами інформаційного аудиту та моніторингу фінансово-економічної безпеки банківських установ; розробляти стратегію фінансово-економічної безпеки банківської установи; організувати роботу щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки банківської установи; планувати діяльність банківської установи щодо забезпечення її фінансово-економічної безпеки; забезпечувати фінансово-економічну безпеку виконання банківських операцій та операцій з матеріальними цінностями; передбачати виникнення конфліктів та розробляти стратегії їх уникнення</p>	<p>організувати розробку та виконання заходів щодо захисту інформації та банківської таємниці; визначати потреби в інформації на різних рівнях управління; створювати належні умови для захисту банківських таємниць; розробляти інформаційно-аналітичні документи щодо оцінки реальних і потенційних загроз фінансово-економічній безпеці банківських установ; організувати систему збору, відновлення, поширення та зберігання інформації</p>	<p>здійснювати контроль за випадками зловживань і шахрайств; розробляти заходи щодо боротьби з шахрайством і зловживанням; контролювати перебіг недобросовісної конкуренції під час здійснення банківської діяльності; вводити в дію рішення керівництва щодо попередження шпигунства та недобросовісної конкуренції; здійснювати контроль за дотриманням належного рівня технічної укріпленості банків; надавати рекомендації щодо вдосконалення управління охороною в банках</p>

Закінчення табл. 1

1	2	3	4
∞	<p>створювати належний морально-психологічний клімат у колективі;</p> <p>діагностувати міжособистісні стосунки в колективі та їх вплив на стан фінансово-економічної безпеки банківської установи;</p> <p>оцінювати рівень конфліктності членів трудового колективу;</p> <p>розробляти штатний розпис підрозділу фінансово-економічної безпеки банківської установи;</p> <p>проектувати систему безпеки електронних платежів;</p> <p>організувати дії щодо формування та функціонування системи технічного захисту інформації банківських установ;</p> <p>обирати відповідно до цілей фінансово-економічної безпеки банківської установи комп'ютерні технології та системи;</p> <p>забезпечувати безпеку використання комп'ютерних технологій і систем у банку;</p> <p>приймати рішення щодо посилення технічного захисту інформації банків;</p> <p>надавати пропозиції щодо накладення на персонал банківської установи відповідно до чинного законодавства стягнень за дії, які несуть загрозу фінансово-економічній безпеці</p>		<p>контролювати якість та ефективність організації системи фінансово-економічної безпеки банківської установи;</p> <p>здійснювати загальний контроль за діяльністю банківської установи та її структурних підрозділів щодо дотримання фінансово-економічної безпеки; приймати рішення в екстремальних умовах роботи банківських установ;</p> <p>готувати пропозиції щодо розробки та проведення заходів із посилення фінансово-економічної безпеки банків;</p> <p>розробляти пропозиції щодо вдосконалення управління безпекою банківських операцій;</p> <p>здійснювати загальний контроль за якістю та добросовісністю роботи персоналу банку;</p> <p>контролювати дотримання персоналом банку штатно-фінансової дисципліни та трудового розпорядку</p>

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тематичний план складається із модуля, який містить кілька навчальних елементів. Структуру залікового кредиту наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Теми	Кількість годин, відведених на		
	лекції	семінарські та практичні заняття	самостійну роботу
Змістовний модуль 1. Організація та управління фінансово-економічною безпекою фінансових і банківських установ			
Тема 1. Основи безпеки банківської діяльності	1	1	7
Тема 2. Організація управління фінансово-економічною безпекою в банківських установах	1	1	7
Тема 3. Загрози діяльності банківських установ	0,4	1	7
Тема 4. Недобросовісна конкуренція і промислове шпигунство в банківських установах	0,3	1	7
Тема 5. Організація охорони та дій банківських установах в екстремальних умовах	0,3	1	7
Тема 6. Інформаційна безпека банківських установ	0,4	1	7
Тема 7. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності банківських установ	0,3	1	7
Тема 8. Фінансово-економічна безпека банківських установ	0,3	1	7
Тема 9. Забезпечення безпеки в роботі з персоналом банківських установ	1	1	8
Тема 10. Безпека комп'ютерних технологій і систем у банківських установах	1	1	8
Всього за змістовним модулем	8	10	72
Всього за навчальною дисципліною	8	10	72

3. Зміст навчальної дисципліни за модулем та темами

Змістовний модуль 1. Організація та управління фінансово-економічною безпекою фінансових і банківських установ

Тема 1. Основи безпеки банківської діяльності

Сутність безпеки банків, мета і завдання безпечного функціонування банку. Принципи безпеки. Види безпеки: кадрова, фінансово-економічна, силова, особиста, інформаційна, колективна. Форми організації безпеки банківської діяльності. Сутність та перелік сил та засобів банківської безпеки. Діяльність персоналу банку щодо виконання заходів безпеки. Її зміст та особливості організації.

Тема 2. Організація управління фінансово-економічною безпекою в банку

Місце, сутність та роль фінансово-економічної безпеки в банку. Об'єкти фінансово-економічної безпеки банки. Елементи системи фінансово-економічної безпеки банківської установи. Корпоративні ресурси, що використовуються для забезпечення фінансово-економічної безпеки банку. Структура відділу безпеки в банку. Функції відділу безпеки. Посадові інструкції та посадові обов'язки працівників відділу безпеки банку.

Тема 3. Загрози діяльності банківських установ

Поняття про загрози фінансово-економічній безпеці банку. Зовнішні та внутрішні загрози, їх характеристика та тенденції розвитку. Склад внутрішніх загроз та фактори, що обумовлюють їх виникнення. Походження зовнішніх загроз банку. Сутність та види банківського шахрайства і зловживання службовим становищем працівників банків. Спільні та відмінні риси банківського шахрайства і зловживання службовим становищем. Система та характеристика заходів банку щодо захисту від зовнішніх та внутрішніх загроз. Роль персоналу в забезпеченні захисту банку від внутрішніх і зовнішніх загроз.

Тема 4. Недобросовісна конкуренція і промислове шпигунство в банківських установах

Сутність та відмінності недобросовісної конкуренції та промислового шпигунства, їх прояв у банках. Характеристика можливих способів залучення до роботи працівників банку промисловими шпигунами. Інструменти ідентифікації діяльності промислових шпигунів.

Тема 5. Організація охорони та дій банківських установ в екстремальних умовах

Роль обладнання та технічної укріпленості банків в забезпеченні їх безпечного функціонування. Функції відділу охорони банку. Організація охорони установ банків. Поняття про режим охорони та засоби його дотримання. Види режимів охорони банку. Види перепусток, що використовуються в банках. Принципи, завдання режиму охорони. Дії установ банків в екстремальних умовах. Види та характеристика екстремальних подій.

Тема 6. Інформаційна безпека банківських установ

Поняття про неправомірне отримання інформації і захист від нього. Поняття витоку інформації та несанкціонованого доступу до банківської інформації. Характеристика каналів витоку інформації. Фактори, що створюють умови для витоку інформації. Правове регулювання захисту таємниць банків. Характеристика законодавчих актів. Види відповідальності за посягання на таємниці банків. Структура нормативної бази банку з інформаційної безпеки. Апаратні і програмні засоби захисту від несанкціонованого доступу і витоку інформації.

Тема 7. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності банківських установ

Зміст інформаційно-аналітичної роботи в банках. Поняття про інформаційні ресурси банку. Джерела інформації для аналізу фінансово-економічної безпеки. Сутність і роль комерційної розвідки банківських установ. Функції та посадові обов'язки економіста-аналітика в банках. Сутність інформаційного аудиту та моніторингу в банках. Завдання та порядок організації моніторингу фінансово-економічної безпеки банківської установи.

Тема 8. Фінансово-економічна безпека банківських установ

Сутність та організація захисту матеріальних цінностей, обладнання та технічних засобів від протиправних посягань. Забезпечення

безпеки кредитних операцій банків. Оцінка кредитоспроможності позичальника. Ступінь ризикованості кредитних угод. Забезпечення безпеки роботи банків на фондовому ринку. Сутність безпеки проведення в банках касових операцій. Забезпечення безпеки роботи банків з пластиковими платіжними засобами . Організація безпечного проведення валютних операцій банків. Види і способи боротьби з легалізацією (відмиванням) незаконно отриманих грошей.

Тема 9. Забезпечення безпеки в роботі з персоналом банківських установ

Психологія недобросовісного працівника, клієнта, шахрая. Відмінності в поведінці недобросовісного працівника, клієнта і шахрая. Вплив трудових конфліктів на рівень кадрової безпеки підприємства. Види трудових конфліктів. Засоби попередження конфліктів. Шляхи вирішення трудових конфліктів. Стадії трудового конфлікту.

Тема 10. Безпека комп'ютерних технологій і систем у банківських установах

Елементи системи технічного захисту інформації банків. Виховна та профілактична робота з персоналом банку. Заходи профілактики порушень персоналом трудового розпорядку. Порядок забезпечення безпеки електронних платежів. Заходи забезпечення безпеки електронних платежів.

4. Плани лекцій

Змістовний модуль 1. Організація та управління фінансово-економічною безпекою фінансових і банківських установ

Тема 1. Основи безпеки банківської діяльності

- 1.1. Сутність безпеки банків, її мета і завдання.
- 1.2. Види безпеки і форми її організації.
- 1.3. Сили і засоби безпеки банківських установ.
- 1.4. Діяльність персоналу банку щодо виконання заходів безпеки.

Література: [1 – 4; 10 – 17; 23; 25].

Тема 2. Організація управління фінансово-економічною безпекою в банку

- 2.1. Сутність та роль фінансово-економічної безпеки в банку.
- 2.2. Об'єкти та система фінансово-економічної безпеки.
- 2.3. Структура відділу безпеки в банку.
- 2.4. Функції відділу безпеки.

Література: [1; 6; 7; 9; 10; 14 – 16].

Тема 3. Загрози діяльності банківських установ

- 3.1. Зовнішні та внутрішні загрози, їх характеристика та тенденції розвитку.
- 3.2. Банківське шахрайство і зловживання службовим становищем працівників банків.
- 3.3. Заходи банку щодо захисту від зовнішніх та внутрішніх загроз.

Література: [1; 2; 5 – 9, 12 – 16].

Тема 4. Недобросовісна конкуренція і промислове шпигунство в банківських установах

- 4.1. Сутність недобросовісної конкуренції та промислового шпигунства, їх прояв у банках.
- 4.2. Можливі способи залучення до роботи працівників банку промисловими шпигунами.

Література: [1 – 4; 9 – 11, 15; 16; 21; 22].

Тема 5. Організація охорони та дій банківських установ в екстремальних умовах

- 5.1. Обладнання та технічна укріпленість банків.
- 5.2. Організація охорони установ банків.
- 5.3. Режимы охорони.
- 5.4. Дії установ банків в екстремальних умовах.

Література: [1; 2; 8; 11; 14 – 16; 24].

Тема 6. Інформаційна безпека банківських установ

- 6.1. Неправомірне отримання інформації і захист від нього.
- 6.2. Правове регулювання захисту таємниць банків.
- 6.3. Відповідальність за посягання на таємниці банків.
- 6.4. Нормативна база банку з інформаційної безпеки.

Література: [1 – 5; 13; 16; 19; 21].

Тема 7. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності банківських установ

7.1. Зміст інформаційно-аналітичної роботи в банках.

7.2. Функції економіста-аналітика в банках.

7.3. Сутність інформаційного аудиту та моніторингу в банках.

Література: [1 – 5; 14; 17; 19; 25].

Тема 8. Фінансово-економічна безпека банківських установ

8.1. Захист матеріальних цінностей, обладнання та технічних засобів від протиправних посягань.

8.2. Забезпечення безпеки банківських операцій.

8.2.1. Забезпечення безпеки кредитних операцій банків.

8.2.2. Забезпечення безпеки роботи банків на фондовому ринку.

8.2.3. Забезпечення безпеки проведення в банках касових операцій.

8.2.4. Забезпечення безпеки роботи банків із пластиковими платіжними засобами.

8.2.5. Забезпечення безпеки валютних операцій банків.

8.2.6. Боротьба з легалізацією (відмиванням) незаконно отриманих грошей.

Література: [1; 2] 6; 7; 9; 10; 16; 21 – 24].

Тема 9. Забезпечення безпеки в роботі з персоналом банківських установ

9.1. Психологія недобросовісного працівника, клієнта, шахрая.

9.2. Конфлікти, їх попередження та вирішення.

Література: [1; 2; 5; 9; 10; 13 – 16; 21].

Тема 10. Безпека комп'ютерних технологій і систем у банківських установах

10.1. Система технічного захисту інформації банків.

10.2. Забезпечення безпеки електронних платежів.

Література: [1; 4; 7; 11; 13; 21 – 23].

5. Плани семінарських та практичних занять

Тематику семінарських та практичних занять із їх погодинним розподілом і рекомендованою літературою наведено в табл. 3.

Семінарські і практичні заняття охоплюють всі теми навчальної дисципліни і дозволяють студентам оволодіти компетентностями, необхідними для дипломного проектування та майбутньої професійної діяльності за спеціальністю "Управління фінансово-економічною безпекою".

Таблиця 3

Тематика семінарських та практичних занять

№ п/п	Теми семінарських та практичних занять	Кількість годин	Рекомендована література
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Організація та управління фінансово-економічною безпекою фінансових і банківських установ			
Тема 1. Основи безпеки банківської діяльності	Семінарське заняття 1. Етимологія поняття "фінансово-економічна безпека банку". 2. Сутність та види економічної безпеки банків. 3. Організація управління фінансово-економічною безпекою діяльності комерційного банку. 4. Безпеки діяльності комерційних банків як складова безпеки функціонування банківської системи країни. 5. Роль і місце безпеки банківської діяльності у забезпеченні фінансової безпеки держави. 6. Ефективність безпеки банківської діяльності і шляхи досягнення її високого рівня. 7. Діяльність персоналу банку щодо посилення безпеки. 8. Характеристика засобів безпеки	1	[1 – 4, 10 – 17; 23; 25]
Тема 2. Організація управління фінансово-економічною безпекою в банківських установах	Практичне заняття Завдання 1. Прийняття рішення про надання кредиту. Завдання 2. Формування організаційної структури відділу фінансово-економічної безпеки банку. Завдання 3. Ситуаційні вправи, що характеризують дотримання фінансово-економічної безпеки начальниками відділів банківської установи	1	[1; 6; 7; 9; 10; 14 – 16]
Тема 3. Загрози діяльності банківських установ	Семінарське заняття 1. Види внутрішніх загроз у банківських установах. 2. Характеристика зовнішніх загроз банків. 3. Сутність, спільні та відмінні риси банківського шахрайства та зловживання службовим становищем працівників банків. 4. Характеристика заходів банку щодо захисту від зовнішніх та внутрішніх загроз	1	[1; 2; 5 – 9; 12 – 16]

1	2	3	4
Тема 4. Недобросовісна конкуренція і промислове шпигунство в банківських установах	Практичне заняття Завдання 1. Модель поведінки працівників служби фінансово-економічної безпеки в умовах недобросовісної конкуренції. Завдання 2. Моделювання поведінки персоналу в умовах промислового шпигунства. Завдання 3. Розробка програми протидії недобросовісній конкуренції та промислового шпигунству	1	[1 – 4; 9 – 11; 15; 16; 21; 22]
Тема 5. Організація охорони та дій банківських установ в екстремальних умовах	Семінарське заняття. 1. Найбільш поширені проблеми захисту таємниць комерційних банків в Україні. 2. Профілактика та попередження розголошення таємниць банку. 3. Законодавче забезпечення захисту банківської та комерційної таємниці й конфіденційної інформації. 4. Види відповідальності за посягання на інформацію банку. 5. Організація захисту комерційних таємниць банків. 6. Критерії визнання інформації комерційною таємницею. 7. Профілактика та попередження розголошення комерційних таємниць банківських установ	1	[1; 2; 8; 11; 14 – 16; 24]
Тема 6. Інформаційна безпека банківських установ	Семінарське заняття 1. Види неправомірного отримання інформації і захист від нього. 2. Законодавче регулювання захисту таємниць банків. 3. Відповідальність за посягання на таємниці банків. 4. Нормативна та інформаційна база банку щодо управління інформаційною безпекою. 5. Поняття про інформаційний моніторинг у банківській установі	1	[1 – 5; 13; 16; 19; 21]
Тема 7. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності банківських установ	Практичне заняття Завдання 1. Складання програми інформаційно-аналітичної роботи в банках. Завдання 2. Розробка програми внутрішнього інформаційного аудиту в банках. Завдання 3. Складання та опрацювання тесту внутрішнього інформаційного аудиту банку	1	[1 – 5; 14; 17; 19; 25]
Тема 8. Фінансово-економічна безпека банківських установ	Практичне заняття Завдання 1. Оцінка кредитоспроможності позичальника. Рольова гра "Робота кредитного комітету"	1	[1; 2; 6; 7; 9; 10; 16; 21 – 24]

1	2	3	4
Тема 9. Забезпечення безпеки в роботі з персоналом банківських установ	Практичне заняття Ділова гра "Вирішення конфліктних ситуації в системі фінансово-економічної безпеки банківських установ". Завдання 1. Ситуаційні вправи з вивчення психології недобросовісного працівника, клієнта та шахрая	1	[1; 2; 5; 9; 10; 13 – 16; 21]
Тема 10. Безпека комп'ютерних технологій і систем у банківських установах	Семінарське заняття 1. Структура системи технічного захисту інформації банків. 2. Механізм забезпечення безпеки електронних платежів. 3. Організація безпеки комп'ютерних технологій	1	[1 – 4; 7; 11; 13; 21 – 23]

6. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студента над засвоєнням даної навчальної дисципліни включає вивчення і конспектування питань, що винесені на самостійне опрацювання, підготовка до виконання індивідуального завдання, рефератів, виступів на семінарських заняттях, написання наукових статей.

За кожною з тем навчальної дисципліни передбачено вивчення теоретичних питань, що вимагає від студентів роботи не з навчально-методичною літературою, а й над матеріалами періодичних видань та законодавчими і нормативними актами. Тематика завдань для самостійної роботи наведена в табл. 4.

Таблиця 4

Тематика завдань для самостійної роботи

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	Тема 1. Основи безпеки банківської діяльності 1.1. Етимологія слова "безпека". 1.2. Переваги і недоліки форм безпеки банківської діяльності. 1.3. Відмінність між поняттями сили та безпеки банківських установ. 1.4. Поняття про заходи безпеки	7

1	2	3
2	<p align="center">Тема 2. Організація управління фінансово-економічною безпекою в банківських установах</p> <p>2.1. Етимологія поняття "фінансово-економічна безпека". 2.2. Суб'єкти фінансово-економічної безпеки. 2.3. Положення про відділ безпеки банку</p>	7
3	<p align="center">Тема 3. Загрози діяльності банківських установ</p> <p>3.1. Найбільш поширені зовнішні та внутрішні загрози на ринку банківських послуг в Україні. 3.2. Відмінності між поняттями банківського шахрайства і зловживання службовим становищем. 3.3. Види банківських ризиків</p>	7
4	<p align="center">Тема 4. Конкуренція і промислове шпигунство в банківських установах</p> <p>4.1. Ознаки недобросовісної конкуренції в банківській діяльності. 4.2. Ознаки промислового шпигунства, його наслідки для банків</p>	7
5	<p align="center">Тема 5. Організація охорони та дій банківських установ в екстремальних умовах</p> <p>5.1. Технічні аспекти забезпечення належного режиму охорони банківських установ. 5.2. Положення про відділ охорони в банківських установах. 5.3. Види екстремальних умов роботи в банківських установах. 5.4. Ознаки настання екстремальних умов</p>	7
6	<p align="center">Тема 6. Інформаційна безпека банківських установ</p> <p>6.1. Сутність поняття "комерційна таємниця". 6.2. Види відповідальності за порушення банківської таємниці. 6.3. Сутність поняття "інформаційна безпека"</p>	7
7	<p align="center">Тема 7. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності банківських установ</p> <p>7.1. Організація аналітичної роботи в банках. 7.2. Відмінності між інформаційним аудитом та моніторингом у банках. 7.3. Посадова інструкція економіста-аналітика банківської установи</p>	7
8	<p align="center">Тема 8. Фінансово-економічна безпека банківських установ</p> <p>8.1. Види матеріальних цінностей банківських установ. 8.2. Види банківських операцій. 8.3. Поняття про легалізацію незаконно отриманих грошей. 8.4. Види кредитних операцій</p>	7
9	<p align="center">Тема 9. Забезпечення безпеки в роботі з персоналом банківських установ</p> <p>9.1. Поняття "недобросовісний працівник" та "шахрай. Спільні і відмінні риси. 9.2. Види конфліктів. 9.3. Наслідки конфліктів у трудовому колективі банку</p>	8

1	2	3
10	<p align="center">Тема 10. Безпека комп'ютерних технологій і систем у банківських установах</p> <p>10.1. Програмне забезпечення, що використовується банківськими установами.</p> <p>10.2. Поняття "безпека електронних платежів"</p>	8
	Разом	72

7. Індивідуальне завдання

Студенти денної форми навчання виконують індивідуальне завдання, а заочної форми, якщо це передбачено навчальним планом, виконують дане завдання в якості контрольного.

Вимоги до оформлення

Обсяг індивідуальної роботи повинен складати 10 – 12 сторінок машинописного (14 шрифт, полуторний інтервал, шрифт Times New Roman). Поля для машинописного і рукописного тексту: верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм, ліве – 25 мм, праве – 30 мм. Для зауважень рецензента індивідуальної роботи необхідно з правої сторони сторінки обов'язково залишати поле (розміром 30 мм).

У тексті там, де це потрібно, обов'язковий ілюстраційний матеріал: рисунки, схеми, таблиці, графіки й ін. Ілюстраційний матеріал повинен бути пронумерований: "рис. 1.", "табл. 1." та ін.

На початку роботи розміщується титульний лист (перша сторінка), на якому вказується навчальний заклад (найменування), найменування навчальної дисципліни, за яким виконується робота, назва кафедри, № і тема контрольної роботи, прізвище студента – виконавця роботи, прізвище і посада викладача, що перевіряє контрольну роботу.

Після титульного листа міститься зміст індивідуальної роботи з указівкою сторінок тексту. Далі – текст роботи. Після тексту міститься список використаної літератури з розміщенням прізвищ авторів за абеткою.

Сторінки індивідуальної роботи нумеруються, номер сторінки ставиться в правій верхній частині сторінки.

Крупноформатні ілюстраційні матеріали, рисунки, схеми, таблиці й інше повинні наводитись наприкінці роботи і бути оформлені як додатки з нумерацією літерами А, Б, В ... і т. д.

У тексті роботи повинні бути посилання на наведені ілюстровані матеріали і літературні джерела.

Рекомендується використовувати, окрім зазначених, як основні літературні джерела, так і інші матеріали, зібрані за місцем практики або роботи (для студентів, які заочно навчаються).

Перш ніж приступити до написання тексту, необхідно досить глибоко вдуматися в суть питань, що пропонуються в індивідуальній роботі, попередньо продумавши і склавши план викладення матеріалу.

Структура індивідуальної роботи та вибір варіанта

Варіант обирається за останньою цифрою номера залікової книжки студента. Індивідуальна робота наведена в 10 варіантах. Вона складається з двох частин: теоретичної (2 питання) та практичної (3 ситуаційних завдання).

Варіанти індивідуальної роботи

Теоретична частина

Варіант 1

1. Види та характеристика загроз банку.
2. Дії банківських установ в екстремальних умовах.

Варіант 2

1. Організація інформаційної безпеки в банку.
2. Організація безпеки в роботі з персоналом.

Варіант 3

1. Сутність поняття "фінансово-економічна безпека банківської установи"
2. Структура та функції служби економічної безпеки банку.

Варіант 4

1. Організація інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності банку.
2. Поняття про безпеку особистості.

Варіант 5

1. Організація охорони та режиму в банківській установі.
2. Характеристика видів промислового шпигунства.

Варіант 6

1. Боротьба з недобросовісною конкуренцією на ринку банківських послуг.
2. Способи та форми організації безпеки банківської діяльності

Варіант 7

1. Ефективність безпеки банківської діяльності і шляхи досягнення її високого рівня.
2. Комп'ютерні мережі банку, їх побудова та основи захисту.

Варіант 8

1. Забезпечення захисту платіжної та інформаційної систем банку.
2. Сутність та види банківських таємниць.

Варіант 9

1. Захист інформації в автоматизованому робочому місці працівника банку.
2. Організація безпеки кредитних операцій банку.

Варіант 10

1. Забезпечення безпеки банківських операцій.
2. Функції начальника відділу фінансово-економічної безпеки банку.

Практична частина

Слід описати дії при вирішенні проблемної ситуації. Виклад матеріалу має бути чітким, логічним та послідовним.

Вправи [1]

1. Під час прийому на роботу в банк із вами провів інструктаж працівник підрозділу безпеки. На інструктажі було акцентовано увагу на тому, що одним із завдань безпеки банківської діяльності є своєчасне виявлення реальних і потенційних загроз банку і що це завдання виконується всіма працівниками банку. Як ви будуватимете свою роботу, щоб виконати це завдання на своєму робочому місці?

2. До банку звернулася відома фірма з проханням надати їй кредит. Під час її перевірки банку стало відомо, що, будучи досить активною і маючи непоганий фінансовий стан, фірма неодноразово на своїй продукції використовувала чужий товарний знак, хоч і жодного разу не була викрита. Якість товару фірми відповідає встановленим вимогам і він користується попитом. Який висновок ви зробите щодо можливості надання кредиту даній фірмі, якщо за вами останнє слово, а всі інші характеристики позичальника позитивні?

3. Ви – працівник відділу готівково-грошового обігу, тимчасово виконуєте обов'язки начальника відділу. На штатній посаді працюєте понад 15 років. Перспектив щодо підвищення у посаді немає. Одного разу до вас

звернулась ваша колега з повідомленням про нестачу у касі на суму 5 грн. При цьому вона зазначила, що причиною нестачі стали помилки в оформленні документів місячної давності. З метою ліквідації нестачі колега пропонує переробити документи, звертаючи вашу увагу на те, що дозвіл на такі дії неодноразово надавався попереднім керівником відділу. Як ви будете діяти в такій ситуації?

8. Контрольні запитання для самодіагностики

Тема 1. Основи безпеки банківської діяльності

1. Розкрити сутність безпеки банків, мету і завдання.
2. Охарактеризувати принципи безпеки банків.
3. Розкрити сутність різних видів безпеки банківських установ.
4. Охарактеризувати форми організації банківської безпеки.
5. Дати порівняльну характеристику засобів безпеки банківських установ.
6. У чому полягає діяльність персоналу банку щодо виконання заходів безпеки.
7. Що є особистою та колективною безпекою банківських установ.
8. Розкрити сутність поняття "економічна безпека банку".
9. З якими видами банківської безпеки пов'язана інформаційна безпека?

Тема 2. Організація управління фінансово-економічною безпекою в банківських установах

1. Навести приклад узагальненої структури відділу безпеки банку.
2. Які функції має виконувати відділ безпеки банку.
3. Назвати об'єкти фінансово-економічної безпеки банківської установи.
4. Описати структуру системи фінансово-економічної безпеки банківської установи.
5. Дати визначення та розкрити сутність фінансово-економічної безпеки банківської установи.
6. Проаналізувати зарубіжний досвід формування структури відділу безпеки банку.
7. Охарактеризувати внутрішньополітичні, економічні та правові умови організації безпеки банків.

8. У чому полягає сутність адміністративно-розпорядницької функції відділу безпеки банківських установ?

9. Розкрити сутність соціально-кадрової та методичної функцій відділу безпеки банку.

10. Назвати обов'язки керівника підрозділу безпеки банківської установи.

Тема 3. Загрози діяльності банківських установ

1. Назвати та охарактеризувати зовнішні загрози банківських установ.

2. Які внутрішні загрози можуть виникати в діяльності банківських установ?

3. Розкрити сутність банківського шахрайства.

4. Що є зловживанням службовим становищем?

5. Назвати та охарактеризувати можливі заходи банку щодо захисту від зовнішніх та внутрішніх загроз.

6. Розкрити сутність поняття "загроза".

7. Назвати чинники, що утворюють внутрішні і зовнішні загрози банківській діяльності.

8. Дати правову оцінку банківського шахрайства.

9. Назвати особливості шахрайства.

10. Назвати приклади банківського шахрайства.

11. Перелічити ознаки зловживання службовим становищем у банку.

12. Розкрити сутність організаційно-технічних заходів захисту від зловживань службовим становищем у банку.

13. Що є заходами захисту від зловживань кадрового характеру.

Тема 4. Недобросовісна конкуренція і промислове шпигунство в банківських установах

1. Розкрити сутність недобросовісної конкуренції в банківській сфері.

2. Охарактеризувати прояви промислового шпигунства в банківській сфері.

3. Назвати можливі способи залучення до роботи працівників банку промисловими шпигунами.

4. Розкрити сутність таких видів взаємовідносин, як співпраця, конкуренція, суперництво, протиборство.

5. Назвати перелік дій, які визнаються як недобросовісна конкуренція.
6. Охарактеризувати особливості недобросовісної конкуренції з боку клієнтів та керівництва банків.
7. Назвати історичні приклади промислового шпигунства.
8. Охарактеризувати сучасні форми нелегального збору інформації.
9. Назвати ознаки спроб втягнути персонал банку в промислове шпигунство.

Тема 5. Організація охорони та дій банківських установ в екстремальних умовах

1. Назвати необхідне обладнання для забезпечення безпеки банківської установи.
2. Визначити поняття технічної укріпленості банків.
3. Розкрити порядок організації охорони в установах банків.
4. Що є режимом охорони в банках?
5. Охарактеризувати дії установ банків в екстремальних умовах.
6. Назвати основні вимоги до обладнання входу банку.
7. Розкрити порядок обладнання каси в банку.
8. Охарактеризувати фактори, що впливають на вибір форм і методів охорони.
9. Назвати види охорони.
10. Що таке пропускний режим?
11. Які види перепусток можуть застосовуватися?

Тема 6. Інформаційна безпека банківських установ

1. Назвати види неправомірного отримання інформації.
2. Охарактеризувати сутність несанкціонованого доступу до інформації.
3. Назвати способи захисту від неправомірного отримання інформації.
4. Охарактеризувати правове регулювання захисту таємниць банків.
5. Назвати види відповідальності за порушення комерційної таємниці.
6. Охарактеризувати нормативну базу банківських установ з інформаційної безпеки.
7. Назвати фактори, що створюють умови для витоку інформації.

8. Назвати завдання захисту від несанкціонованого доступу до інформації.

9. Охарактеризувати організаційні, організаційно-технічні та технічні заходи захисту інформації.

10. Розкрити сутність структури банківської інформації.

11. Охарактеризувати види інформації, документації, що не може бути комерційною таємницею.

12. Визначити поняття цивільної відповідальності за розголошення комерційної таємниці.

13. Дати перелік нормативних актів українських банків щодо захисту їх інформації з обмеженим доступом.

Тема 7. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності банківських установ

1. Охарактеризувати зміст інформаційно-аналітичної роботи в банках.
2. Які функції повинен виконувати економіст-аналітик у банках?
3. Розкрити сутність інформаційного аудиту та моніторингу в банках.
4. Порівняти поняття інформаційного аудиту та моніторингу в банках.
5. Дати визначення поняття "комерційна розвідка".
6. Розкрити сутність поняття "інформаційний ресурс".
7. Охарактеризувати сутність інформаційно-аналітичної роботи.
8. Які існують канали отримання інформації?
9. Назвати завдання інформаційно-аналітичного підрозділу.
10. Перелічити інформаційно-аналітичні документи банківських установ.

Тема 8. Фінансово-економічна безпека банківських установ

1. Описати порядок захисту матеріальних цінностей, обладнання та технічних засобів від протиправних посягань.

2. Яким чином повинна забезпечуватися безпека банківських операцій?

3. Які існують види банківських операцій?

4. Описати механізм забезпечення безпеки кредитних операцій банків.

5. Як забезпечується безпека роботи банків на фондовому ринку?

6. Охарактеризувати процес забезпечення безпеки проведення в банках касових операцій.

7. Яким чином забезпечується безпека роботи банків із пластиковими платіжними засобами?

8. Назвати особливості забезпечення безпеки валютних операцій банківських установ.

9. Описати порядок здійснення боротьби з легалізацією (відмиванням) незаконно отриманих грошей.

10. Що таке фінансово-економічна безпека банківських установ?

11. Розкрити поняття про повну та обмежену матеріальну відповідальність.

12. Назвати ризики неправильного вибору позичальника.

13. Розкрити сутність кредитного моніторингу.

14. Назвати ознаки виникнення проблем з поверненням кредиту.

15. Охарактеризувати роботу банку з простроченими кредитами.

16. Назвати існуючі види цінних паперів.

17. Описати порядок визнання грошей зношеними та значно зношеними.

18. Охарактеризувати порядок прийняття банком грошей від інкасаторів.

19. Розкрити сутність сумнівних фінансових операцій.

Тема 9. Забезпечення безпеки в роботі з персоналом банківських установ

1. Яким чином здійснюється підбір персоналу на вакантні посади в банках.

2. Що є психологією недобросовісного працівника, клієнта, шахрая?

3. Які існують види конфліктів?

4. Назвати способи попередження конфліктів у банківських установах.

5. Охарактеризувати можливі шляхи вирішення конфліктів у банках.

6. Назвати етапи додаткової підготовки прийнятих на роботу нових працівників банку.

7. Перелічити правила роботи з банківським персоналом.

8. Що таке обґрунтування злочину?

9. Пояснити сутність обґрунтування наслідків злочину.

10. Назвати та охарактеризувати типи шахраїв.

Тема 10. Безпека комп'ютерних технологій і систем у банківських установах

1. Охарактеризувати комплекс заходів щодо забезпечення безпеки електронних платежів.

2. Що таке система технічного захисту інформації банків?

3. Описати структуру системи технічного захисту інформації банків.
4. Що таке підсистема захисту від несанкціонованого доступу до інформації?
5. Дати визначення поняття "система забезпечення безпеки даних".

9. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Індивідуально-консультативна робота з теоретичної частини навчальної дисципліни проводиться у вигляді:

- 1) індивідуальних консультацій (запитання – відповідь стосовно проблемних питань теоретичного матеріалу навчальної дисципліни);
- 2) групових консультацій (розгляд типових прикладів, практики впровадження та використання нових методів та методик у аналітичну практику);

Індивідуально-консультативна робота з практичної частини:

- 1) індивідуальних консультацій (розгляд практичних завдань стосовно яких виникли запитання, проблемних питань, що постали в ході виконання індивідуальних завдань, написання статей);
- 2) групових консультацій (розгляд практичних ситуацій, рольових ігор, які потребують колективного обговорення).

індивідуально-консультативна робота для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу проводиться у вигляді:

- 1) індивідуального захисту самостійних та індивідуальних завдань;
- 2) підготовки рефератів для виступу на науковому семінарі;
- 3) підготовки рефератів для виступу на науковій конференції.

10. Методики активізації процесу навчання

При викладанні навчальної дисципліни для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних освітніх технологій (активних і інтерактивних форм навчання): проблемних лекцій, семінарів-дискусій, міні-лекцій, кейсів, ділових ігор.

Розподіл активних та інтерактивних форм навчання за темами навчальної дисципліни наведено в табл. 5.

Таблиця 5

Розподіл активних до інтерактивних форм навчання за темами навчальної дисципліни

Назва теми	Освітні технології (активні та інтерактивні форми проведення занять)
1	2
Тема 1. Основи безпеки банківської діяльності	<i>Проблемна лекція</i> з питання "Проблеми та перспективи розвитку фінансово-економічної безпеки вітчизняних банківських установ"; <i>семінар-дискусія</i> : "Переваги і недоліки різних форм фінансово-економічної безпеки банківських установ"; <i>презентація</i> результатів роботи в малих групах
Тема 2. Організація управління фінансово-економічною безпекою в банківських установах	<i>Міні-лекція</i> : "Функції відділу безпеки банківської установи"; <i>презентація</i> результатів роботи в малих групах
Тема 3. Загрози діяльності банківських установ	<i>Семінар-дискусія</i> з питання "Порівняльна характеристика внутрішніх і зовнішніх загроз безпеці банківських установ"; <i>презентація</i> результатів роботи в малих групах
Тема 4. Недобросовісна конкуренція і промислове шпигунство в банківських установах	<i>Проблемна лекція</i> з питання "Можливі способи залучення до роботи працівників банку промисловими шпигунами"; <i>міні-лекція</i> "Недобросовісна конкуренція на вітчизняному ринку банківських послуг"
Тема 5. Організація охорони та дій банківських установ в екстремальних умовах	<i>Кейс</i> "Робота банківської установи в екстремальних умовах"; <i>презентація</i> результатів роботи в малих групах
Тема 6. Інформаційна безпека банківських установ	<i>Проблемна лекція</i> з питання "Недоліки чинного законодавства в сфері інформаційної безпеки банківських установ"
Тема 7. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності банківських установ	<i>Міні-лекція</i> з питання "Критична оцінка розвитку інформаційного аудиту банківських установ в Україні"; <i>презентація</i> результатів роботи в малих групах
Тема 8. Фінансово-економічна безпека банківських установ	<i>Проблемна лекція</i> з питання "Оптимізація переліку процедур щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки банківських операцій" Рольова гра "Робота кредитного комітету"

1	2
Тема 9. Забезпечення безпеки в роботі з персоналом банківських установ	<i>Ділова гра</i> "Вирішення конфліктних ситуації в системі фінансово-економічної безпеки банківських установ"; <i>проблемна лекція</i> з питання "Вибір способів розв'язання конфліктів"; <i>презентація</i> результатів роботи в малих групах
Тема 10. Безпека комп'ютерних технологій і систем у банківських установах	<i>Міні-лекція, семінар-дискусія:</i> "Проблема вибору комп'ютерних технологій і систем для забезпечення фінансово-економічної безпеки банківських установ"; <i>презентація</i> результатів роботи в малих групах

11. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Система контролю результатів успішності засвоєння знань, вмінь, комунікацій, автономності та відповідальності студентів, що відповідає восьмому рівню Національної рамки кваліфікацій України з навчальної дисципліни "Організація та управління фінансово-економічною безпекою банків. фінансових та банківських установ", включає:

- поточний;
- модульний (відповідно до визначеного змістовного модуля);
- підсумковий/семестровий контроль результатів навчання.

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних та семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит – 35 балів). Поточний контроль проводиться у вигляді усних опитувань, поточних контрольних робіт, доповідей, підготовки есе та наукових статей.

Усні опитування та поточні контрольні роботи проводяться на основі контрольних запитань, що подані за темами навчальної дисципліни.

Модульний контроль проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу зі змістового модуля. Модульний контроль проводиться у формі колоквіуму. *Колоквіум* – це форма перевірки і оцінювання знань студентів у системі освіти у ви-

щих навчальних закладах. Він є проміжним міні-екзаменом, що проводиться з ініціативи викладача з метою оцінки поточного рівня знань студентів та вміння їх застосовувати у практичній діяльності. Саме тому структура завдання для колоквіуму містить, як і екзаменаційний білет, стереотипні, діагностичні і евристичні завдання.

Колоквіум складається з двох складових: лекційної (теоретичної) та практичної. Він проводиться у письмовій формі після того, як розглянуто увесь теоретичний матеріал та виконані практичні (семінарські) завдання в межах кожного зі змістовних модулів.

Завдання до колоквіуму містить 2 завдання з лекційного модуля та 3 завдання з практичного модуля.

Зразок завдання до колоквіуму за модулем 1

Теоретична частина

1. Порівняльна характеристика.
2. Характеристика промислового шпигунства та форм його прояву в банківських установах.

Практична частина

Завдання 1 (стереотипне). Назвіть ознаки настання екстремальної ситуації в банківській установі. Вкажіть вид екстремальної ситуації.

Завдання 2 (діагностичне). Здійснити аналіз структури кредитного портфеля банку на основі даних, наведених в таблиці. За результатами аналізу зробити висновки.

Таблиця 6

Аналіз структури кредитного портфеля банку

Види кредитів банку	Сума, тис. грн	Структура, %	Коефіцієнт ризику, %	Сума резерву, тис. грн
Стандартні	15 169,5	?	?	?
Під контролем	19 100,0	?	?	?
Субстандартні	27 458,3	?	?	?
Сумнівні	6 406,03	?	?	?
Безнадійні	5 094,2	?	?	?
Усього	?	100	-	?

Завдання 3 (евристичне). Ви начальник відділу цінних паперів банку. Ви отримали інформацію про те, що ваші підлеглі підмінюють свої цінні папери, що втратили високу ліквідність на цінні папери банківської установи. Як ви перевірите інформацію? Які Ваші дії у випадку доведення достовірності інформації?

Кожне завдання модульного контролю оцінюється окремо. Загальна оцінка розраховується як сума оцінок за теоретичну і практичну складові.

Теоретична складова оцінюється в 6 балів:

перше питання – 3 бали;

друге питання – 3 бали.

Практична складова оцінюється в 8 балів:

стереотипне завдання – 1 бал;

діагностичне завдання – 3 бали;

евристичне завдання – 4 бали.

Загальна кількість балів за колоквіум складає 14.

Підсумковий/семестровий контроль проводиться у формі іспиту. Кількість балів, яку студент може набрати під час іспиту – 40, мінімальна – 25.

Загальна за результатами всіх видів контролю максимальна кількість балів за навчальну дисципліну – 100, мінімальна – 60.

Приклад екзаменаційного білета

Завдання 1 (стереотипне)

Визначити та проаналізувати значення показників видачі кредитів. Зробити детальні висновки. Вихідні дані наведені в таблиці.

Таблиця 7

Вихідні дані для аналізу видачі кредитів, тис. грн.

Показники	Значення
Сума кредитного портфеля	1200,0
Сума забезпечення кредитів	985,0
Сума резерву на покриття збитків за позиками	356,1
Власний капітал банку	1900,1

Завдання 2 (стереотипне)

Визначити та проаналізувати значення показників погашення кредитів. Зробити детальні висновки про їх вплив на стан фінансово-економічної безпеки. Вихідні дані наведені в таблиці.

Вихідні дані для аналізу погашення кредитів, тис грн

Показники	Значення, тис. грн.
Сума кредитного портфеля	1 200,0
Позики із простроченою сплатою відсотків і основного боргу	100,1
Збитки за позиками, отримані за період	50,2
Середній залишок позикової заборгованості за кредитами	987,1
Сума виданих кредитів за період	212,9
Сума погашених кредитів за період	345,6

Завдання 3 (діагностичне)

Розрахувати значення таких банківських нормативів: норматив адекватності регулятивного капіталу та норматив адекватності основного капіталу.

Вихідні дані для аналізу:

регулятивний капітал банку – 1 200,0 тис. грн;

активи та позабалансові інструменти зважені на ризик – 22 000,0 тис. грн;

сума резервів за активними операціями – 6 000,0 тис. грн;

сума загальних активів – 18 000 тис. грн.

Встановити відповідність значень нормативу адекватності регулятивного капіталу та нормативу адекватності власного капіталу їх нормативним значенням, що встановлені згідно з діючим законодавством України. Проаналізувати у випадку невиконання нормативів наслідки для банківської установи. Розробити рекомендації щодо забезпечення дотримання цих нормативів.

Завдання 4 (діагностичне)

Розрахувати значення таких банківських нормативів: норматив адекватності регулятивного капіталу та норматив адекватності основного капіталу.

Вихідні дані для аналізу:

регулятивний капітал банку – 120,0 тис. грн;

активи та позабалансові інструменти зважені на ризик – 22 000,0 тис. грн;

сума резервів за активними операціями – 600,0 тис. грн;

сума загальних активів – 1 800 тис. грн.

Встановити відповідність значень нормативу адекватності регуля-

тивного капталу та нормативу адекватності власного капіталу їх нормативним значенням, що встановлені згідно з чинним законодавством України. Проаналізувати у випадку невиконання нормативів наслідки для банківської установи. Розробити рекомендації щодо забезпечення дотримання цих нормативів.

Завдання 5 (евристичне)

Запропонувати власний варіант вирішення кожної з трьох поставлених проблем. Відповідь обґрунтувати.

1. До банку звернулася відома фірма з проханням надати їй кредит. Під час її перевірки банку стало відомо, що, будучи досить активною і маючи непоганий фінансовий стан, фірма неодноразово на своїй продукції використовувала чужий товарний знак, хоч і жодного разу не була викрита. Якість товару фірми відповідає встановленим вимогам і він користується попитом. Який висновок ви зробите щодо можливості надання кредиту даній фірмі, якщо за вами останнє слово, а всі інші характеристики позичальника позитивні?

2. Ви – працівник відділу готівково-грошового обігу, тимчасово виконуєте обов'язки начальника відділу. На штатній посаді працюєте понад 15 років. Перспектив щодо підвищення у посаді немає. Одного разу до вас звернулася ваша колега з повідомленням про нестачу у касі на суму 5 грн. При цьому вона зазначила, що причиною нестачі стали помилки в оформленні документів місячної давності. З метою ліквідації нестачі колега пропонує переробити документи, звертаючи вашу увагу на те, що дозвіл на такі дії неодноразово надавався попереднім керівником відділу. Як ви будете діяти в такій ситуації?

3. Ви – начальник відділу цінних паперів банку. Одного разу отримали інформацію про те, що ваші підлеглі підміняють свої цінні папери, які втратили високу ліквідність, на цінні папери, що належать банку. Як ви можете перевірити достовірність цієї інформації?

Критерії оцінювання екзаменаційних робіт

Екзаменаційний білет із навчальної дисципліни включає п'ять завдань практичної спрямованості різного рівня складності, а саме два стереотипні завдання, два діагностичні завдання та одне евристичне.

Кожне з завдань оцінюється певною кількістю балів відповідно до рівня їх складності. Сумарна кількість балів складає 40 відповідно до ква-

ліфікаційних вимог до магістрів спеціальності "Управління фінансово-економічною безпекою".

Стереотипні завдання

Сумарна кількість балів за виконання стереотипних завдань – 10 балів.

Максимальна оцінка кожного з завдань – 5 балів, із них:

1 – правильний методичний підхід, знання формули для розрахунку;

1 – правильний арифметичний розрахунок показника;

1 – оформлення рішення завдання: розв'язання, одиниці виміру, відповідь.

2 – наявність обґрунтованих висновків про динаміку показників.

Діагностичні завдання

Сумарна кількість балів за виконання діагностичних завдань – 18 балів.

Максимальна оцінка кожного з завдань – 9 балів, із них:

2 – правильний методичний підхід, знання формул для розрахунку;

2 – правильний арифметичний розрахунок показників;

2 – оформлення рішення завдання: хід розрахунків, одиниці виміру, необхідні пояснення.

3 – наявність обґрунтованих висновків про динаміку показників.

Евристичне завдання

Максимальна оцінка завдання – 12 балів, із них:

2 – володіння теоретичними знаннями та їх застосування для вирішення поставленої проблеми;

2 – послідовність та аргументованість викладення матеріалу;

2 – застосування творчого підходу до вирішення поставленої проблеми;

2 – оригінальність підходу до виконання завдання та представлення результату;

4 – наявність обґрунтованих висновків щодо вирішення поставленої проблеми.

Розподіл навантаження та порядок накопичення балів за тижнями наведений в технологічній карті накопичувальних рейтингових балів (додаток А). Оцінювання здійснюється за національною шкалою та ECTS (табл. 7).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	Задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

За результатами успішності студентів вивчення навчальної дисципліни може бути зараховано, не зараховано з можливістю повторного складання або не зараховано з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни.

12. Рекомендована література**12.1. Основна**

1. Зубок М. І. Безпека банківської діяльності: навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення дисципліни / М. І. Зубок. – К. : КНЕУ, 2003. – 156 с.
2. Отенко І. П. Аналіз у бюджетних та банківських установах : навч. пос. / І. П. Отенко, О. Ю. Мішин, С. В. Мішина. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 240 с.
3. Веретенникова Г. Б. Економічна безпека підприємства: планування й організація : конспект лекцій / Г. Б. Веретенникова. – Х. : ХНЕУ, 2008. – 84 с.
4. Губарєв О. О. Економічна безпека : конспект лекцій / О. О. Губарєв. – Х. : ХНЕУ, 2007. – 60 с.

12.2. Додаткова

5. Андрощук Г. А. Экономическая безопасность предприятия: защита коммерческой тайны / Г. А. Андрощук, П. П. Крайнев. – К. : Ин Юре, 2000. – 398 с.

6. Вечканов Г. С. Экономическая безопасность : учебн. пособ. / Г. С. Вечканов. – СПб. : Вектор, 2005. – 251 с.

7. Герасимчук З. В. Економічна безпека регіону: діагностика та механізм забезпечення / З. В. Герасимчук, Н. С. Вавдіюк. – Луцьк : Надстир'я, 2006. – 244 с.

8. Головка В. І. Фінансово-економічна діяльність підприємства: контроль, аналіз та безпека : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Головка, А. В. Мінченко, В. М. Шарманська ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 444 с.

9. Грунин О. А. Экономическая безопасность организации / О. А. Грунин, С. О. Грунин. – СПб. ; М. ; Х. ; Мн. : Питер, 2002. – 160с.

10. Економічна безпека : навч. посібн. / З. С. Варналій Варналій, П. В. Мельник, Л. Л. Тарангул [та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. З. С. Варналія. – К. : Знання, 2009. – 647 с.

11. Захарченко В. И. Экономическая безопасность бизнеса : учебн. пособ. для студ.-магистров экон. специальностей / В. И. Захарченко, Н. Н. Меркулов, Н. В. Халикян ; Одес. нац. политехн. ун-т ; Одес. нац. ун-т им. И. Мечникова. – Одесса : Наука и техника, 2009. – 176 с.

12. Камлик М. І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект : навч. посібник / М. І. Калмик. – К. : Атіка, 2005. – 432 с.

13. Козаченко А. В. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизм обеспечения / А. В. Козаченко, В. П. Пономарев, А. Н. Ляшенко. – К. : Либра, 2003. – 280 с.

14. Кузнецов О. О. Захист інформації та економічна безпека підприємства : монографія / О. О. Кузнецов, С. П. Євсеев, С. В. Кавун. – Х. : ХНЕУ, 2008. – 360 с.

15. Одинцов А. А. Экономическая и информационная безопасность: справочник : учебн. пособ. для студ. вузов, обучающихся по спец. "Национальная экономика" и др. экон. спец. / А. А. Одинцов. – М. : Экзамен, 2005. – 575 с.

16. Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз банківської діяльності : навч.-метод. посібн. для самостійного вивчення дисципліни / І. М. Парасій-

Вергуненко. – К. : КНЕУ, 2003. – 348 с.

17. Понікаров В. Д. Аудит : навч. посібн. / В. Д. Понікаров, Т. М. Серікова. – Х. : ВД "ИНЖЕК", 2006. – 224 с.

18. Пономаренко В. С. Экономическая безопасность региона: анализ, оценка, прогнозирование / В. С. Пономаренко, Т. С. Клебанова, Н. Л. Чернова ; Харьковский гос. экономический ун-т. – Х. : ИД "ИНЖЭК", 2004. – 144 с.

19. Тумар Н. Б. Экономическая безопасность предприятия / Н. Б. Тумар. – Х. : Харьковский ин-т бизнеса и менеджмента, 2006. – 160 с.

20. Шкарлет С. М. Економічна безпека підприємства: інноваційний аспект : монографія / С. М. Шкарлет. – К. : Книжкове видавництво Національного авіаційного ун-ту, 2007. – 436 с.

21. Щибиволок З. І. Аналіз банківської діяльності : навч. посібн. / З. І. Щибиволок. – К. : Знання, 2006. – 312 с.

22. Экономическая безопасность : энциклопедия / под ред. А.Г. Шаваева. – М. : Издательский дом "Правовое просвещение", 2001. – 511 с.

12.3. Ресурси мережі Інтернет

23. ЛигаБизнесИнформ. – Режим доступа : www.liga.net.

24. Офіційний сайт Державної служби статистики. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

25. Офіційний сайт НБУ України. – Режим доступу : www.bank.gov.ua.

26. Сервер Верховної Ради України. – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.

Додатки

Додаток А
Таблиця А. 1

**Технологічна карта
накопичувальних рейтингових балів
з навчальної дисципліни
"Організація та управління фінансово-економічною безпекою банків,
фінансових
та банківських установ"**

для студентів факультету: **Обліку і аудиту**
напряму **8.18010014 "Управління фінансово-економічною безпекою"**
підготовки: **економічною безпекою"**
3 курсу групи:

2013/2014 навчальний рік II семестр

Загальний обсяг годин за робочим навчальним планом: **90**.
Форма підсумкового контролю: **іспит**.

Лектори: канд. екон. наук, доцент **Мішин О.Ю.**
Викладачі канд. екон. наук, доцент **Мішин О.Ю.**
:

Форми навчання		Навчальні тижні																	Сесія	Σ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
Загальне навчальне навантаження студента, години на тиждень																				
Аудиторні години	Лекції	2		2		2		2												8
	Практичні заняття	2	2	2	2	2														10
	Лабораторні заняття																			
	Поточні консультації *	к	к	к	к	к	к	к												
	Екзамен																			+
Аудиторні години		4	2	4	2	4		2												18
СРС	Вивчення теоретичного матеріалу	6	6	6	6	6		6												36
	Виконання практичних завдань	6	6	6	6	6		6												36
	Підготовка до екзамену																			
Самостійна робота		12	12	12	12	12		12												72
Загальний обсяг годин		16	14	16	14	16		14												90
Графік оцінювання, балів на тиждень																				
Методи контролю	Лекції	0,5		0,5		0,5		0,5												2
	Практичні заняття	0,5	0,5	0,5	0,5	1,0														3
	Лабораторні заняття																			
	Оцінка домашніх завдань, самостійної роботи	1	1	1	1	1		1												6
	Заняття (опитування) за темами		5		5															10
	Есе (написання статті)			5				5												10
	Презентації, доповіді				5															5
	Поточні КР			5		5														10
	Колоквіуми							14												14
	Екзамен																			40
Всього балів на тиждень		2,0	6,5	12,0	11,5	7,5		20,5												60
Накопичення балів		2,0	8,5	20,5	32,0	39,5		60,0												100

Затверджено на засіданні кафедри "___" _____ 201__ р.

Завідувач кафедри _____

Протокол № ___

Отенко І. П.

* поточні консультації проводяться викладачем за графіком, для студента години на консультації відводяться за рахунок самостійної роботи

План навчальної дисципліни

(система оцінювання рівня сформованості компетентності)

Професійні компетентності		Навчальний тиждень	Години	Форми навчання	Рівень сформованості компетентностей		
					Форми контролю	Макс. бал 60,00	
1	2	3	4	5		6	7
Знання, вміння та навички щодо організації управління фінансово-економічною безпекою в банківських установах	Здатність до організації управління фінансово-економічною безпекою в банках	1	Ауд.	2	Лекція Тема 1. Основи безпеки банківської діяльності. Тема 2. Організація управління фінансово-економічною безпекою в банківських установах	Робота на лекції	0,5
			Ауд.	2	Практичне заняття Формування організаційної структури відділу фінансово-економічної безпеки банку. Ситуаційні вправи, що характеризують дотримання фінансово-економічної безпеки начальниками відділів банківської установи	Активна участь у вирішенні практичних завдань	0,5
			СРС	12	Підготовка до занять Вивчення лекційного матеріалу, порівняльна характеристика підходів до організації економічної безпеки в банках	Перевірка домашніх завдань	1,0
		2	Ауд.	2	Лекція Семінарське заняття Семінарське заняття з основ економічної безпеки банківської діяльності за темами 1, 2	Активна участь в обговоренні теоретичних питань	0,5
			СРС	12	Підготовка до занять Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття. Опрацювання питань для самостійної роботи: найбільш поширені зовнішні та внутрішні загрози на ринку банківських послуг в Україні	Опитування за темами 1, 2	5,0
			СРС	12	Підготовка до занять Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття. Опрацювання питань для самостійної роботи: найбільш поширені зовнішні та внутрішні загрози на ринку банківських послуг в Україні	Перевірка домашніх завдань	1,0
	Здатність діагностувати настання загроз економічній безпеці та виявляти факти недобросовісної конкуренції, промислового шпигунства в банках	3	Ауд.	2	Лекція Тема 3. Загрози діяльності банківських установ. Тема 4. Недобросовісна конкуренція і промислове шпигунство в банківських установах. Тема 5. Організація охорони та дій банківських установ в екстремальних умовах	Робота на лекції	0,5
			Ауд.	2	Практичне заняття Складання програми інформаційно-аналітичної роботи в банках. Розробка програми внутрішнього інформаційного аудиту в банках. Складання та опрацювання тесту внутрішнього інформаційного аудиту банку	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
			СРС	12	Підготовка до занять Підготовка до контрольної роботи. Опрацювання питань, винесених на самостійне вивчення: технічні аспекти забезпечення належного режиму охорони банківських установ. Положення про відділ охорони в банківських установах. Ознаки настання екстремальних умов	Поточна контрольна робота за темами 1 – 5	5
			СРС	12	Підготовка до занять Підготовка до контрольної роботи. Опрацювання питань, винесених на самостійне вивчення: технічні аспекти забезпечення належного режиму охорони банківських установ. Положення про відділ охорони в банківських установах. Ознаки настання екстремальних умов	Перевірка домашніх завдань	1,0
			СРС	12	Підготовка до занять Підготовка до контрольної роботи. Опрацювання питань, винесених на самостійне вивчення: технічні аспекти забезпечення належного режиму охорони банківських установ. Положення про відділ охорони в банківських установах. Ознаки настання екстремальних умов	Перевірка готовності есе (статті)	5,0
			СРС	12	Підготовка до занять Підготовка до контрольної роботи. Опрацювання питань, винесених на самостійне вивчення: технічні аспекти забезпечення належного режиму охорони банківських установ. Положення про відділ охорони в банківських установах. Ознаки настання екстремальних умов	Перевірка домашніх завдань	1,0

Продовження додатка А

Закінчення табл. А.2

1	2	3	4	5		6	7		
	Здатність формувати інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності банківських установ	4	Ауд.		Лекція				
				2	Практичне заняття	Оцінка кредитоспроможності позичальника. Рольова гра "Робота кредитного комітету"	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5	
							Презентація	5	
						Експрес-опитування	5		
			5	СРС	12	Підготовка до занять	Підготовка до практичних занять. Опрацювання питань для самостійної роботи: рейтингова оцінка діяльності банківських установ	Перевірка домашніх завдань	1,0
					2	Лекція	Тема 6. Інформаційна безпека банківських установ. Тема 7. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності банківських установ. Тема 8. Фінансово-економічна безпека банківських установ	Робота на лекції	0,5
					2	Практичне заняття	Ділова гра "Вирішення конфліктних ситуацій в системі фінансово-економічної безпеки банківських установ". Ситуаційні вправи з вивчення психології недобросовісного працівника, клієнта та шахрая	Активна участь у виконанні практичних завдань	1,0
							Поточна контрольна робота	5,0	
					12	Підготовка до занять	Підготовка до контрольної роботи	Перевірка домашніх завдань	1,0
		СЕСІЯ	6	Ауд.		Лекція			
						Практичне заняття			
					СРС		Підготовка до занять		
			7	Ауд.	2	Лекція	Тема 9. Забезпечення безпеки в роботі з персоналом банківських установ. Тема 10. Безпека комп'ютерних технологій і систем у банківських установах Колоквіум	Робота на лекції	0,5
					2	Практичне заняття		Колоквіум	14,0
					СРС	5	Підготовка до занять	Підготовка есе (статті). Підготовка до колоквіуму	Перевірка домашніх завдань
							Перевірка готовності есе (статті)	5	
			Ауд.	2	Передекзам. консультац.	Вирішення практичних завдань на різні теми, що входять до підсумкового контролю	Підсумковий контроль	40	
				2	Екзамен	Виконання завдань екзаменаційного білету			
		СРС			Підготовка до екзамену	Повторення матеріалів змістовних модулів			
Всього годин			90	Загальна максимальна кількість балів за навчальною дисципліною			100		
							з них		
							поточний контроль:	60,00	
							підсумковий контроль:	40,00	

Розподіл балів за формами та методами навчання

Теми змістовного модулю		Лекції	Практичні	ДЗ	Есе, статті	Доповідь	Опитування	Поточні КР	Колоквіум	Σ
ЗМ 1	Тема 1. Основи безпеки банківської діяльності	0,25	0,25	0,6			2,5			3,6
	Тема 2. Організація управління фінансово-економічною безпекою в банківських установах	0,25	0,25	0,6			2,5			3,6
	Тема 3. Загрози діяльності банківських установ	0,15	0,15	0,6			1			1,9
	Тема 4. Недобросовісна конкуренція і промислове шпигунство в банківських установах	0,15	0,15	0,6			1			1,9
	Тема 5. Організація охорони та дій банківських установ в екстремальних умовах	0,20	0,20	0,6	5		3	5		14,0
	Тема 6. Інформаційна безпека банківських установ	0,15	0,15	0,6						0,9
	Тема 7. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності банківських установ	0,15	0,3	0,6						1,05
	Тема 8. Фінансово-економічна безпека банківських установ	0,20	0,40	0,6		5		5		11,2
	Тема 9. Забезпечення безпеки в роботі з персоналом банківських установ	0,25	0,65	0,6						1,5
	Тема 10. Безпека комп'ютерних технологій і систем у банківських установах	0,25	0,5	0,6	5				14,0	20,35
Всього		2,0	3,0	6,0	10,0	5,0	10,0	10,0	14,0	60,0

Зміст

Вступ.....	3
1. Кваліфікаційні вимоги до студентів.....	4
2. Тематичний план навчальної дисципліни.....	9
3. Зміст дисципліни за модулем та темами.....	10
4. Плани лекцій.....	12
5. Плани семінарських (практичних) занять.....	14
6. Самостійна робота студентів.....	17
7. Індивідуальне завдання Додатки.....	19
8. Контрольні запитання для самодіагностики.....	22
9. Індивідуально-консультативна робота.....	27
10. Методики активізації процесу навчання.....	27
11. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів.....	29
12. Рекомендована література.....	35
12.1. Основна.....	35
12.2. Додаткова.....	36
12.3. Ресурси мережі Інтернет.....	37
Додатки.....	38

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Робоча програма
навчальної дисципліни
**"ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ
ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ
БЕЗПЕКОЮ БАНКІВ, ФІНАНСОВИХ
ТА БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ"**
для студентів спеціальності 8.18010014
"Управління фінансово-економічною безпекою"
денної форми навчання

Укладачі: **Мішин** Олександр Юрійович
Денисюк Ольга Василівна

Відповідальний за випуск **Отенко** І. П.

Редактор **Бутенко** В. О.

Коректор **Бриль** В. О.

План 2014 р. Поз. № 10 ЕВ. Обсяг 43 стор.

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

---

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
Дк № 481 від 13.06.2001 р.*